

Burmas barnsoldater hoppas på FN

FN-organet Internationella arbetsorganisationen, ILO, har sedan 2007 genom ett unikt samarbete med militärjuntan i Burma och landets rebellgrupper lyckats återföra över 100 tvångsrekryterade barnsoldater till sina familjer.

TEXT: MARTIN SCHIBBYE FOTO: JONAS GRATZER

Klockan på väggen i förhörsrummet stod stilla. Khin Myint, 14 år, funderade på de två val han getts av sergeanten på andra sidan skrivbordet. Antingen satte han sitt fingeravtryck under pappret och gick med i Tatmadaw, Burmas armé. Eller så kördes han till det ökända Inseinfängelset.

När han greps på busstationen i Rangoon för att han inte hade giltiga id-handlingar på sig erbjöds han ett tredje alternativ. Men de pengar han fick med sig när han rymde hemifrån räckte inte för att köpa sig fri.

Grälet med mamman om provresultatet ringde fortfarande i öronen. Sedan gick allt snabbt: Tågtransport. Soldatnummer. Rekryteringsregemente. Vapenträning. Pennalism.

Efter 16 veckor fick han beskedet.
- Du ska skickas till fronten.

Khin Myints berättelse är allt annat än unik. Liknande historier har publicerats i ett tiotal år av olika burmesiska exilorganisationer. 2003 uppskattade Human Rights Watch att den 375 000 man starka

armén bestod av 70 000 barnsoldater. Ett svårslaget världsrekord.

Men det finns en avgörande skillnad.

Khin Myint är inte bara ytterligare ett barn i statistiken. Hans fall är burmesisk nutidshistoria, dokumenterad på Traders Towers 12:e våning i centrala Rangoon. På den grå heltäckningsmattan står Internationella arbetsorganisationens, ILO:s, sambandsofficer, Nya Zeeländaren Steve Marshall och blickar ut över Schwedagon-pagodan.

I de flesta rummen bakom honom arbetar de FN-anställda med humanitärt bistånd.

Hans eget jobb är något mer komplext.
- Det handlar om att få regimen att följa sina egna lagar, säger Steve Marshall.

I årtal förnekade militärjuntan existensen av barnsoldater. I den statskontrollerade tidningen "New Light of Myanmar" kunde man läsa att "landsflyktiga förrädare med negativ syn på landet i samarbete med utländsk media gör grundlösa anklagelser att det finns barnsoldater i våra väpnade styrkor i syfte att angripa nationen".

Men till slut blev de internationella påtryckningarna för stora. Burma gick 2007 med på att skriva under ett unikt

avtal som gav ILO rätt att ta emot klagomål från familjer som förlorat sina barn till armén.

- Ibland kommer mödrarna upp i hissen med bleka fotografier. Andra gånger får vi brev signerade med ett tumavtryck. Ofta har familjerna sålt hela årets risskörd för att kunna leta efter sina barn, berättar Steve Marshall.

Sedan februari 2007 då resolution

trädde i kraft har de fått 430 fall att jobba med. Avtalet ger även ILO rätt att utföra undersökningar och förhandla fram ett straff för rekryteraren och officeraren som tagit emot soldaten.

- Regeringen älskar oss inte och vi älskar inte dem, men det finns en ömsesidig respekt och de vet att om vi säger något så menar vi det och har vi bevis brukar vi nå en lösning.

Samma år som Khin Myint greps på busshållplatsen i Rangoon låg en annan 14-årig pojke, Myat Thun, sömnlös och funderade på sitt liv största beslut. Barn domen i Burmas östra gränsområden präglades av vapeneld, flykt och ständiga övergrepp från regimen. Mot sin mors vilja planerade han att frivilligt ansluta sig till rebellgruppen Democratic Karen Buddhist Army (DKBA) och försvara sitt folk. Karenfolket är en av de större bitarna i Burmas mosaik av etniska grupper och det krig för självständighet de fört sedan 1949 hade redan pågått i sextio år.

Ingen frågade om hans ålder.

Första gången han hamnade i strid kände han ingen rädsla - bara stolthet. Myat Thun var en bra barnsoldat. Han sköt för att döda utan att dö.

Vid femton års ålder hade han sett saker som de flesta aldrig upplever under en livstid.

I maj 2010 kom en rapport från FN som visade att landets etniska gerillagrupper, såväl som regeringen rekryterade barnsoldater.

- I väst där allt är mer svartvitt ses ofta de etniska arméerna som de goda killarna. Men bilden inne i landet är en annan. Alla rekryterar barn, säger Steve Marshall och slår ut med händerna.

Målet för ILO:s arbete är att få loss alla barnsoldater i Burma - oavsett vilken sida de slåss på.

- Det svåra jobbet är att få fram bevis i form av officiella dokument. Men får vi fram födelseintyg och på vilket regemente de hålls går det snabbt att få ut barnen, berättar Steve Marshall.

Det yngsta barnet de hittat i arméns rekryteringscenter var 11 år, men vanligtvis är de mellan 14-16 år gamla. Den stora utmaningen framöver är enligt Steve Marshall att få befolkningen att börja rapportera förekomsten av barnsoldater.

- Alla burmeser är världsmästare i riskanalyser. Det här är inte ett samhälle där man kritiserar militären.

Khin Myint fick under sina första veckor som regeringssoldat bära mat och ammunition på dagarna och se propagandafilmer på kvällarna. Befälen förklarade att demonstranterna som krävde demokrati var fiender till staten, som

ville störa stabiliteten. Därför var den burmesiska armén tvungen att rädda landet.

Från första stund planerade Khin Myint att rymma.

Hösten 2009 fick han sin chans. En domstol i Rangoon skulle förlänga husarresten för Aung San Suu Kyi, ordföranden för NLD, Nationella förbundet för demokrati, som i det senaste valet år 1990 vann en jordskredsseger. Sedan dess har hon hållits i husarrest större delen av tiden.

Hela kompaniet beordrades att i civila kläder infiltrera gatorna för att slå ner oroligheter. Ombytt tog han sig obemärkt ut ur staden och satte kurs mot den thailändska gränsen. När han vadade över gränsfloden såg han sig en sista gång om över axeln.

Tre månader senare, klockan nio på morgonen den tredje februari 2010, förändrades livet för alltid för den jämgamla Myat Thun i rebellarmén. På väg för att förstärka en vägspärr körde lastbilen han satt i på en fordonsmina. Foten och benet nedanför ena knäet förvreds i explosionen och han kastades ut ur fordonet.

Militärläkaren konstaterade att hans liv inte kunde räddas i Burma; han måste till Thailand. Tolv timmar efter olyckan, fortfarande blödande, bars han på en bår över samma gränsflod som hans

jämnråiga landsman passerade ett par månader tidigare.

ILO:s arbete tillsammans med den burmesiska militärjuntan har vällat en del diskussion.

Chefen för människorättsorganisationen Human Rights Education Institute of Burma HREIB, Aung Myo Min, avfärdar militärregimens samarbete som en charmoffensiv och menar att det mer handlar om att sopa anklagelserna om

barnsoldater under mattan än att bidra till att stoppa fenomenet.

- Regimen vill få bra press eftersom det varit mycket uppmärksamhet kring barnsoldater de senaste åren, säger Aung Myo Min.

Människorättsorganisationen menar att burmeser är alltför rädda för att rapportera till ILO och utan klagomål kan FN inte intervensera, även om de vet att barn finns på ett specifikt regemente. Dessutom har de inte mandatet eller ka-

paciteten att utföra det rehabiliteringsarbete som barnen behöver.

- Jag tvivlar på att programmet är särskilt avskräckande, säger HREIB:s direktör Mike Paller.

Ett par kilometer från den stängda gränsen mellan Burma och Thailand lever de två, nu 19-åriga, före detta barnsoldatkollegorna gömda. Varje dag anländer nya flyktingar genom den täta jungeln. Utan papper kan de när som helst skickas tillbaka av de thailändska myndigheterna.

Båda hoppas på att kontakterna med ILO ska göra att de kan återvända till Burma.

- Jag stannar i Thailand tills militärjuntan fallit, eller min mamma fått mig avskriven från det fängelsestraff som väntar mig som desertör, säger Khin Myint.

Kollegan Myat Thun ben har läkt bra. Men det gör fortfarande ont när han belastar det. Räkningen för fem månaders sjukhusvistelse betalade hans mor genom att sälja familjens mark, köksutrustning och alla kläder utom de hon hade på sig.

Oron över framtiden blandas med en frihetskänsla över att inte längre vara soldat.

- Det känns som om mitt liv börjar om, jag har varit soldat så länge jag kan minnas, jag vet inte vad man gör som civil, men jag gillar det och försöker ta igen tonåren.

För att komma till rätta med minderåriga inom armén bör man ha en längdgräns tycker Myat Thun.

- Man bör vara minst 165 centimeter, det är inte praktiskt att vara för kort som soldat.

ILO I BURMA

I dagsläget har ILO ett nätverk av 500 personer över hela landet som brinner för barnens rättigheter. "Dessa ger vi utbildning i observation, dokumentation och rapportskrivande", berättar Steve Marshall. På kontoret i Rangoon finns fem anställda - i ett land med 59 miljoner människor, stort som Frankrike.

En viktig fråga framöver tror han är att få bukt med de rekryteringskvoter som regementena har. "Straffet för att ha rekryterat en minderårig är en reprimand och böter, medan konsekvenserna av att inte fylla kompanierna med soldater kan vara förlorade karriärmöjligheter för officerarna", säger Steve Marshall.

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I BURMA

I mars presenterade FN:s särskilda rapportör för mänskliga rättigheter i Burma, Tomás Ojea Quintana, en rapport där han konstaterar att det pågår systematiska brott mot de mänskliga rättigheterna i landet och att utbredningen av dessa övergrepp pekar på att de är sanktionerade av staten. Därför bör FN överväga att inrätta en kommission som undersöker om det som sker i Burma är brott mot mänskligheten och krigsbrott, menar Quintana. Sedan rapporten publicerades har Australien, Storbritannien, Tjeckien och Slovakien uttalat sitt stöd för inrättande av en sådan kommission. Även EU har slagit fast att man stödjer Quintanas rapport.

AVTALET MELLAN FN OCH JUNTAN

Sedan februari 2007 har militärjuntan ett avtal med FN som möjliggör för medborgare att anmäla militärregimen för att ha rekryterat deras barn som soldater. Arbetet bygger dels på den grundläggande överenskommelsen mellan ILO och Myanmar från 2002, dels på ett tilläggsprotokoll från 2007.

EN AV ASIENS STÖRSTA ARMÉER

Armén har omkring 375 000 soldater och är en av de största i Asien efter Kinas och Indiens. Militären har främst kinesiska

och ryska vapen. EU och andra har infört vapenembargo mot regimen.

Källa: TT.

BARNSOLDATER

FN uppskattar att det idag finns runt 300 000 barnsoldater runt om i världen. De utnyttjas som soldater, bärare, kokerskor, sexslavar och minröjare i krig. Det är förbjudet enligt Barnkonventionen. Den internationella brottmålsdomstolen i Haag, ICC, bedömer det som ett krigsbrott.

RAPPORTER OM BARNSOLDATER

HRW: Sold to Be Soldiers: The Recruitment and Use of Child Soldiers in Burma (oktober 2007)

HREIB: Despite Promises: Child Soldiers in Burma's SPDC Armed Forces (september 2006).

Forgotten Future: Children Affected by Armed Conflict in Burma (september 2008).

Yoma3: "Child Soldiers: Burma's Sons of Sorrow" (juli 2009).

